

✉ [גור חלון](#)

עסקים יקרים

לימודים לתואר שני במנהל עסקים במוסדות היוקרתיים בחו"ל הם משאת נפשם של ישראלים רבים

טובית ניזר 30/7/2007

הלימודים לתואר מאסטר במינהל-עסקים, לימודי MBA, במוסדות אקדמיים מובילים בחו"ל, הם יוקרתיים אך גם יקרים מאוד. אם כך, מעניין לדעת אם ההשקעה הכלכלית הזו אכן משתלמת כאשר חוזרים מחו"ל לשוק העבודה הישראלי. מתברר, שלא תמיד. הניסיון, בדומה למקרים רבים בתחום העבודה, קודם למקום התואר.

עדי רוזנברג, 26, תחל ללמוד בבית-הספר הנחשב למינהל-עסקים אינסיאד בצרפת, בספטמבר 2008. "זה המקום היחיד שבו נמשכים הלימודים עשרה חודשים ולא שנתיים, והוא ממוקם בצרפת ולא בארה"ב. אני לא רוצה לגור בחו"ל הרבה זמן. קשה לנסוע לשנתיים למשרה מלאה של לימודים".

עבור התואר, הוצאות המגורים ונוספות, בעשרת חודשי הלימודים, צפויה רוזנברג לשלם כ-80 אלף יורו. את האפשרויות ללמוד בישראל היא זנחה בגלל רמת הלימודים. "אינסיאד זו אחת מהאוניברסיטות הטובות בעולם, ובארץ אין עדיין תואר שני כמו שצריך במינהל-עסקים. אמנם בשנים האחרונות נפתחו תוכניות למנהלים, אבל זה עדיין לא זה. אם הייתי צריכה לעשות את התואר בסתם אוניברסיטה בפריז, הייתי עושה אותו בארץ, אבל זה כמו להחליט אם ללמוד במכללה או באוניברסיטה. בארץ חסרים הכלים שנותנים לך בחו"ל".

ואכן, יש משהו בדבריה. דו"ח של ועדה בין-לאומית לבדיקת איכות הוראת מינהל-עסקים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל שפורסם לאחרונה, מתח ביקורת נוקבת על רמת ההוראה ועל רמת החוגים. בדו"ח נכתב כי "על תוכניות ההכשרה במינהל-עסקים של ישראל להימנות עם 30 התוכניות הטובות ביותר בעולם, ולפחות אחת מהן בעשר המובילות. כרגע אף אחת מהן אינה כלולה בצמרת ה-30". מי שכן נמצאות ברשימה היוקרתית הן, בין היתר, התוכניות של אוניברסיטאות וורטון, הרווארד וקולומביה.

כ-100 ישראלים מדי שנה

בכל שנה נוסעים כ-100 ישראלים ללימודי MBA במוסדות יוקרתיים בעיקר בארה"ב. האם זה כדאי? האומנם לימודים בעלות של עשרות-אלפי דולרים בשנה יחזירו את ההשקעה, והאם הם מהווים חלופה משתלמת ללימודים בישראל?

מנתונים שמספק האתר [glimudim](#) מקבוצת דפי זהב, הפונה לקהל של סטודנטים המעוניינים ללמוד בחו"ל ושמרכז עבורם מידע רלבנטי, עולה כי בעולם קיימים עשרות גורמים המדרגים את תוכניות ה-MBA המובילות על-פי פרמטרים שונים. בין הדירוגים החשובים נמצאים אלה של מגזין Business Week, המבוסס על סקרים בקרב מעסיקים וסטודנטים; הדירוג של ה-Financial Times המבוסס על רמות השכר של הבוגרים; והדירוג של ה-Wall Street Journal המבוסס על סקר מעסיקים. מכלל הדירוגים עולה כי תוכניות ה-MBA המובילות הן של וורטון, הרווארד, סטנפורד, קלוג ואינסיאד.

אז כמה עולה התענוג, בהנחה שהמועמד נמצא מתאים להתקבל לאחת התוכניות היוקרתיות? מנתוני [glimudim](#) עולה כי שכר לימוד שנתי במוסדות יוקרתיים נע סביב 33,000 דולר, והלימודים נמשכים שנתיים. שכר הלימוד השנתי בסטנפורד לדוגמה הוא 36,252 דולר, ולמחיר זה יש להוסיף הוצאות מחייה, כך שעלות שנת לימודים אחת מטפסת ל-60,000-70,000 דולר (ראו פירוט שכר לימוד במוסדות שונים בטבלה).

מה שחשוב הוא הניסיון

גלית אדסמן מקרן חינוך ארה"ב-ישראל (פולברייט), מסייגת מעט בעניין הסוגיה אם ההשקעה הגבוהה בלימודים אכן משתלמת. "מי שמעוניין לחזור לעבודה בארץ מיד עם סיום התואר, עדיף שילמד באוניברסיטת תל-אביב. השכר בארץ לבוגרי MBA לא מתקרב לזה שבארה"ב, ואני לא בטוחה שלמעסיקים בארץ אכפת ממש אם המועמד למד בהרווארד או בטכניון. לתחושת, רובם אפילו יעדיפו את בוגרי הטכניון. מה שיותר משמעותי למעסיקים הוא מה עשה המועמד לפני, תוך כדי, ואחרי הלימודים, הניסיון".

מצד שני, טוענת אדסמן, כי לסטודנטים שיבחרו להישאר לעבוד בחו"ל עם תום הלימודים יש סיכוי טוב להחזיר את

ההשקעה הגבוהה. עם חזרתם לארץ, חברות ישראליות יעריכו את רמת האנגלית, יכולת הפרזנטציה וההבנה של הראש האמריקאי, וסביר שייקחו בוגר כזה לתפקיד מול השוק האמריקאי.

אפשרות נוספת לשילוב הבוגרים הישראלים היא לעבוד בחברות זרות כמו סיטי-בנק, בנק ההשקעות גולדמן-זאקס וחברת הייעוץ הפיננסי סלומון, שלהן פעילות בארץ. "למסיימי תואר בארה"ב יש ערך משמעותי בעיקר לאותן חברות בעלות אוריינטציה אמריקאית מובהקת, והם יכולים בקלות למצוא עבודה בחברות שמכירות את התואר האמריקאי".

הדי-אן-איי של העובד

עו"ד יעקב ישראלי, שותף בכיר במשרד עורכי-דין שבלת, שמתמחה בתחום המסחרי ובעל משרדים בניו-יורק ובשנחאי, שמעסיק בוגרי MBA, טוען כי לימודי תואר שני במינהל-עסקים בחו"ל הם תמיד צעד חיובי. "אבל חו"ל זה מושג כללי", הוא מסייג. "תלוי באיזה מוסד לומדים. אם זו אוניברסיטה עלומה, אין לזה ערך, אבל אם זה מוסד כהרווארד, ייל, אינסיאד או וורטון, אז יש לזה ערך משמעותי. למשרד כשלנו זה בהחלט יכול להוסיף. אני לא מזלזל בתארים של אוניברסיטת תל-אביב או מוסד אחר בארץ, אבל וורטון זה וורטון, אין מה לעשות".

אמיר אביב, סמנכ"ל בכיר וראש תחום בנקאות ההשקעות בחברת פועלים-שוקי-הון, למד בלונדון-ביזנס-סקול. הוא ראש מועדון הבוגרים בארץ, ומראיין מועמדים ישראלים המעוניינים ללמוד במוסד. בנוסף, בהרבה מקרים הוא מראיין מועמדים לפועלים-שוקי-הון. אביב מצהיר כי אינו בוחר מועמד על-סמך המוסד שבו למד. "אני רוצה לראות איכויות של אדם. אמנם אם הוא בוגר בית-ספר נחשב בחו"ל, זה אומר שהוא עבר מערכת סינון נוספת וזה עוזר, אך לא לפי זה אפסול או אבחר מועמד. רוב העבודה פה היא בעלת אוריינטציה בינלאומית, ומי שבא עם רקע מחו"ל, תעסוקתי או אקדמאי, זה מאוד רלבנטי. אבל השיקול הוא קודם כול מערכת ההפעלה, הדי-אן-איי".

הדי-אן-איי, לדברי אביב, מורכב מיכולות לנתח מצבים, מאינטראקציה בינאישית, אסרטיביות, אמינות, מהתנהלות ומאופי. אם היה עליו לבחור בין מועמד בעל ניסיון לבעל תואר ממוסד מוביל בחו"ל, הוא היה מעדיף את בעל הניסיון. עם זאת, על השאלה אם היה עליו לבחור בין שני מועמדים זהים, שאחד למד במוסד יוקרתי בארץ, והשני במוסד מוביל בחו"ל, הוא עונה כי יש יתרון לבוגרי חו"ל. "אבל זו סיטואציה תיאורטית. אנחנו מקפידים לבצע חמישה-עשרה ראיונות, ועוד לא קרה לנו ששני אנשים זהים הגיעו לקו הסיום".

תיאוריית הקשר

גיא צימרמן, יועץ בכיר בחברת הייעוץ מקינזי ומנהל גיוס היועצים בישראל, מעריך ש-60%-70% מיועצי החברה הם בוגרי ivy leagues, כש-70% מה-buiness analysts נשלחים ללימודים במוסדות כאלו מטעם מקינזי. למרות זאת, הוא טוען כי זהות מוסד הלימודים אינה מהווה קריטריון משמעותי. "אצלנו מה שחשוב הוא להגיע לשלב הראיונות. אחרי סינוני קורות-חיים ומבחנים, מגיע שלב הראיונות שבו נקבע הכול, ושם לא חשוב איפה למדת. צריך תואר ראשון משמעותי, וניסיון עבודה של יותר מחמש שנים. העובדה שרוב היועצים במקינזי למדו ב-ivy leagues לא אומרת כי מי שלא למד שם לא יתקבל. אני לדוגמה לא עשיתי MBA בכלל, והתקבלתי לעבודה על סמך הניסיון שצברתי".

משיחות עם בוגרי תוכניות לימודים יוקרתיות בחו"ל שב ועלה נושא הקשרים הבינאישיים שנרקמים בתקופת הלימודים. היכולת להגיע בשיחת טלפון אחת לאנשי קשר איכותיים ממדינות רבות, היא יתרון שמעסיקים ובוגרים מעריכים מאוד.

הילה גולדנברג, מנהלת בפועל של הבנקאות הפרטית של סיטי-ישראל (לשעבר סיטי-גרופ-ישראל), למדה באינסיאד בצרפת בשנים 2000-2001. לפני כן היא עבדה כעורכת-דין וכעוזרת בכירה לממונה על הגבלים עסקיים. השכר שלה כיום, לדבריה, שונה מאוד מזה שהייתה רגילה לו לפני הלימודים. "המהלך השתלם מאוד מבחינה כלכלית. אי אפשר להשוות את רמת השכר שאני נמצאת בה כרגע לקודמת. אני חושבת שלא הייתי מגיעה אליה לולא ה-MBA בכלל, ובחו"ל בפרט".

בניגוד לקודמיה, בחברה שבה גולדנברג עובדת כן יש חשיבות למוסד שבו למד הבוגר. לדבריה, הדגש בגיוס עובדים לסיטי הוא איכות האנשים, והמוסד האקדמי הוא אחד הקריטריונים לקבלה. "זהו לא רק שם, אלא הרבה דברים נוספים, כמו איכות הוראה, רשת הקשרים, והחשיפה הבינלאומית. כל אלו חשובים מאוד בארגון כמו סיטי".

גיל-עם לוי, שלמד בוורטון, מתקשה לקבוע מה מידת הכדאיות של הלימודים מבחינה כלכלית בראייה לאחור, כי הוא למד על-חשבון מלגה מלאה, שמחולקת פעם בשנתיים לישראלים. "עבורי זה בטוח השתלם", הוא צוחק ומתאר את הלימודים כמהלך מדהים מבחינה אישית ומבחינת הקריירה שלו. לפני הנסיעה עבד לוי כמנהל שיווק בחברת תוכנה, ולאחר הלימודים ניהל חברת סטארט-אפ בארה"ב.

כיום הוא עצמאי, שעוזר לישראלים להתקבל לתוכניות מובילות בעולם. לדבריו, השכר של בוגרים בארץ נמוך מאשר בחו"ל, וכדאי להם להישאר שם מספר שנים אחרי סיום הלימודים. אבל "אם חוזרים לארץ יש עם תום הלימודים, כדאי לפנות לחברות בבעלות זרה או אמריקאית, שאצלן יש משקל רב לתואר מאוניברסיטה מובילה בחו"ל".